

Autorské právo

Kateřina Krčálová Konečná

zákon č. 121/2000 Sb., o právu
autorském, o právech souvisejících s
právem autorským a o změně
některých zákonů (autorský zákon) ze
dne 7. dubna 2000

§ 1 Předmět úpravy

- zákon zpracovává příslušné směrnice EU
- upravuje: práva autora k jeho dílu; práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu, právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu, právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu, právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání, právo zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv, právo nakladatele na odměnu; právo pořizovatele k jím pořizené databázi; ochranu autorských práv; kolektivní správu autorských práv

§ 2 Autorské dílo

- dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké
- **jedinečný** výsledek **tvůrčí** činnosti autora v trvale nebo dočasně **objektivně vnímatelné** podobě (včetně elektronické)
- zejména: slovesné dílo, hudební dílo, dramatické dílo, hudebně dramatické dílo, choreografické dílo, pantomimické dílo, fotografické dílo, audiovizuální dílo, kinematografické dílo, výtvarné dílo, malířské, grafické a sochařské dílo, architektonické dílo, dílo užitého umění, kartografické dílo
- počítačový program – dílo, které je autorovým vlastním duševním výtvozem; rutinní programy nejsou chráněny dle autorského zákona
- databáze – dílo souborné, autorovým duševním výtvozem je způsob výběru nebo uspořádání obsahu, součásti db jsou systematicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem

§ 3 Výjimky z ochrany ve veřejném zájmu

- úřední dílo (právní předpis, rozhodnutí, opatření obecné povahy, veřejná listina, veřejně přístupný rejstřík a sbírka listin, obecní kroniky, státní symbol atd. i databáze úředních děl) není aut. zákonem chráněno, existuje veřejný zájem na vyloučení z ochrany
- výtvořky tradiční lidové kultury (není-li známo jméno autora, jeho pseudonym, nejedná se o dílo anonymní) nejsou aut. zákonem chráněny
- často jsou tato díla chráněna jiným předpisem, který upravuje nakládání s nimi (např. státní symboly, bankovky a mince)

§ 4 Zveřejnění a vydání díla

- zveřejnění = první oprávněné veřejné přednesení, provedení, předvedení, vystavení, vydání; veřejnost – individuálně neurčený okruh osob
- vydání = zahájení oprávněného veřejného rozšiřování rozmnoženin díla

§ 5 Autorství

- autor = fyzická osoba, která dílo vytvořila
- autor souborného díla = fyzická osoba, která dílo tvůrčím způsobem vybrala a uspořádala
- autorem může být jen fyzická osoba (má se ta to, že jen FO je nadána tvůrčí a duševní schopností)
- autor souborného díla musí mít souhlas k zařazení do souboru od autorů jednotlivých zařazovaných děl

§ 6 Zákonná domněnka autorství

- autorem je osoba, jejíž jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v seznamu, který vede kolektivní správce autorských práv, pokud se neprokáže opak
- týká se všech děl bez rozdílu

§ 7 Anonym a pseudonym

- anonymní dílo = dílo bylo podle projevu vůle autora zveřejněno bez udání jména autora
- pseudonymní dílo = dílo bylo podle projevu vůle autora zveřejněno pod krycím jménem nebo pod uměleckou značkou
- totožnost autora nelze bez jeho souhlasu zveřejnit

§ 8 Spoluautoři

- dílo spoluautorů = vzniklo společnou činností dvou nebo více autorů; autorské právo náleží spoluautorům společně a nerozdílně
- spoluautorem není ten, kdo ke vzniku díla přispěl jen formou odborné, technické nebo administrativní pomoci nebo rady nebo poskytnutím dokumentačního či technického materiálu
- o nakládání s dílem rozhodují spoluautoři společně
- podíl z výnosů z autorského práva pro jednotlivé autory je úměrný velikosti jejich tvůrčího přispění ke vzniku díla, pokud se autoři mezi sebou nedohodnou jinak

§ 9 Vznik autorského práva (AP)

- AP vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě (vzniká tedy ještě před zveřejněním díla)
- zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno (např. kniha, CD), AP nezaniká
- vlastník či jiný uživatel věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno (např. kniha, CD), není povinen tuto věc udržovat a chránit před zničením (může být ale dohodnuto jinak – např. knihoví řád ukládá uživateli povinnost nepoškozovat knihy, zabránit jejich poškození)
- AP náleží autorovi díla

§ 10 Obsah AP

- AP zahrnuje práva osobnostní a práva majetková

§ 11 Osobnostní práva (OP)

- právo rozhodnout o zveřejnění svého díla
- právo na autorství: právo na autorské označení díla, právo na utajení autorství apod.
- právo na nedotknutelnost díla: bez svolení autora nemůže nikdo jakkoli zasahovat do díla (včetně zařazení do souboru a spojení s jiným dílem), uživatel nesmí snižovat a znevažovat hodnotu díla, autor má právo na dohled na plnění těchto povinností, pokud to lze
- jsou spojena s osobou autora a jeho smrtí zanikají
- OP se autor nemůže vzdát a jsou nepřevoditelná
- po smrti autora lze dílo užít způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a s uvedením autora

Majetková práva (MP)

- po smrti autora přecházejí na jeho dědice a právní nástupce

§ 12 Právo dílo užit

- výlučné právo autora
- jakékoli nakládání s dílem, zejména nakládání směřující k jeho poskytnutí jiné osobě
- právo užit dílo v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě (týká se formy ne obsahu!), samostatně nebo v souboru či spojení s jiným dílem a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k užití svého díla třetím osobám (poskytnutí licence)

§ 12 Právo dílo užít

- právo užít dílo je zejména:
 - právo na rozmnožování díla
 - právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny
 - právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny
 - právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny
 - právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny
 - právo na sdělování díla veřejnosti, zejména: provozování díla živě nebo ze záznamu a přenos provozování díla, vysílání díla rozhlasem či televizí, přenos rozhlasového či televizního vysílání díla, provozování rozhlasového či televizního vysílání díla

§ 13 Rozmnožování

- zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě
- zejména rozmnoženina tisková, fotografická, zvuková, obrazová nebo zvukově obrazová, stavba architektonického díla nebo rozmnoženina ve formě elektronické

§ 14 Rozšiřování

- zpřístupňování díla v hmotné podobě **prodejem** nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, **včetně nabízení**, dále je to typicky **darování**

§ 15 Pronájem

- zpřístupňování díla v hmotné podobě za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny na dobu určitou
- pronajímatelem může být sám autor, osoba vykonávající majetková práva autora nebo nabyvatel licence
- zejména rozmnoženiny literárního díla, zvukové a zvukově obrazové záznamy díla provedené výkonnými umělci
- nepatří sem promítání filmu v kině, pouštění zvukového záznamu na diskotéce, vystavování díla

§ 16 Půjčování

- zpřístupňování díla v hmotné podobě zařízením přístupným veřejnosti nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutí originálu nebo rozmnoženiny díla na dobu určitou
- např. veřejná knihovna

§ 17 Vystavování

- zpřístupňování díla v hmotné podobě umožněním shlédnutí nebo jeho vnímání originálu nebo rozmnoženiny díla, zejména díla výtvarného, fotografického, architektonického včetně urbanistického, díla užitého umění nebo díla kartografického
- vlastník originálu či rozmnoženiny díla je oprávněn v zájmu přístupu veřejnosti ke kulturnímu bohatství zapůjčit dílo k vystavení bez souhlasu autora

§ 18 Sdělování veřejnosti – obecná ustanovení

- zpřístupnění díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově
- Také zpřístupňování způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup v místě a čase dle vlastní volby a možnosti, zejména prostřednictvím počítačové nebo obdobné sítě
- sdělováním není pouhé provozování zařízení umožňující takové sdělování
- podrobnosti v § 19 – 23: živé provozování a jeho přenos, provozování ze záznamu a jeho přenos, vysílání rozhlasem nebo televizí, přenos nebo provozování rozhl. a televizního vysílání

§ 24 Právo na odměnu při opětném prodeji originálu uměleckého díla

- při opětovném prodeji originálu uměleckého díla (např. obraz) má autor právo na odměnu
- podmínky pro přiznání odměny: výše ceny (alespoň 1500 EUR), účast obchodníka na prodeji (galerista, dražebník, obchodník s uměleckými díly) a absence zákonných podmínek pro uplatnění výjimky
- právo na odměnu spravuje kolektivní správce aut. práv, výši odměny stanoví příloha zákona
- originál uměleckého díla je: obraz, kresba, malba, koláž, socha, rytina, litografie, fotografie, tapiserie, keramika, sklo, autorský šperk apod. a jsou zhotoveny samotným autorem
- nevztahuje se na: stavby, díla užitého umění (pokud nejsou originálem), rukopisy skladatelů a spisovatelů
- obchodník informuje o prodeji kolektivního správce
- odměnu platí prodávající a obchodník společně a nerozdílně

§ 25 Právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu

- u zveřejněných děl, která lze rozmnožovat pomocí přístroje k zhotovování tiskových rozmnoženin na papír nebo obdobný podklad nebo která lze rozmnožovat na základě zvukového, zvukově obrazového nebo jiného záznamu či rozhlasového nebo televizního vysílání přenesením na nenahrané nosiče
- osoby povinné z platby odměny: výrobce, dovozce a příjemce přístrojů pro rozmnožování a nenahraných nosičů záznamů, poskytovatel rozmnožovacích služeb za úplatu
- odměna, kterou platí poskytovatel rozmnož. služeb závisí na pravděpodobném počtu tiskových rozmnoženin děl (bez ohledu na to, zda jsou to autorská díla); pravidla v příloze zákona

§ 25 Právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu

- povinné osoby předkládají kolektivnímu správci rozhodné informace:
 - druh a počet prodaných, dovezených nebo přijatých přístrojů k zhotovování rozmnoženin, přístrojů ke zhotovování tiskových rozmnoženin a nenahraných nosičů
 - počet provedených tiskových rozmnoženin (počet placených kopií provedených na kopírce)
- vyhláška Ministerstva kultury č. 488/2006 Sb. stanoví typy přístrojů a nenahraných nosičů, z nichž se platí odměna

§ 25 Právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu

- odměna se neplatí: pokud jsou přístroje nebo nosiče vyvezeny nebo odeslány do zahraničí za účelem jejich dalšího prodeje; pokud jsou dovezené přístroje a nosiče používány jen k provozní potřebě nabyvatele při jeho podnikání

§ 26 Přechod majetkových práv (MP)

- MP se autor nemůže vzdát, jsou nepřevoditelná (autor ale může jiné osobě udělit smlouvou svolení k výkonu MP)
- MP jsou předmětem dědictví, o nakládání s dílem rozhodují dědicové jednomyslně, výnosy z autorských práv splatné po smrti autora jsou příjmem dědiců
- MP může zdědit i stát (Státní fond kultury ČR nebo Státní fond kinematografie), státní fondy vedou a uveřejňují seznam autorů, jejichž MP stát zdědil – v současnosti asi 170 osob (např. básník Ivan Blatný, spisovatelka Zdeňka Bezděková, herec Jiří Pomeje)
- zanikne-li právnická osoba, která MP zdědila, bez právního nástupce, připadají MP opět státu

§ 27 Doba ochrany

- MP trvají zpravidla po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti
- v případě spoluautorů se počítá doba trvání MP od smrti spoluautora, který žil nejdéle
- pokud není jméno autora obecně známo nebo se sám veřejně nepřihlásí, MP k dílu anonymnímu a pseudonymnímu trvají 70 let od oprávněného zveřejnění díla
- doba trvání MP k audiovizuálnímu dílu se počítá od smrti poslední přeživší z těchto osob: režisér, autor scénáře, autor dialogů, skladatel hudby
- doba trvání MP k hudebnímu dílu s textem, které není dílem spoluautorů, se počítá v závislosti na smrti déle žijícího autora hudební nebo textové složky díla
- v případě děl vycházejících v několika svazcích, na pokračování se počítá trvání MP pro každou část zvlášť
- pro počítání trvání MP se stanoví jednotný počátek na první den roku následujícího po roce, v němž došlo k rozhodné skutečnosti (např. zveřejnění díla)

§ 27a Osiřelé dílo

- dílo, u kterého není určen autor, nebo i když je určen, není nalezen (nedá se dohledat) ani po provedené důsledného vyhledávání dle § 27b
- spoluautorství: pokud existuje více autorů díla, náleží spoluautorům autorská práva a o osiřelé dílo jde pouze ohledně autorů, kteří nebyli určeni nebo nalezeni
- za osiřelá se považují všechna díla autora, který nebyl nalezen ani po důsledném vyhledávání
- pokud dojde k určení nebo nalezení autora, dílo přestává být osiřelým
- rejstříky osiřelých děl, databáze EU

§ 27b Důsledné vyhledávání

- týká se určení nebo nalezení autora v informačních zdrojích uvedených v příloze zákona (např. katalog Národní knihovny, Národního archivu a zahraničních knihoven, sdružení vydavatelů a autorů, rejstříky ISBN, ISSN, databáze vydaných knih, povinné výtisky, databáze institucí pečujících o filmové nebo zvukové dědictví, databáze fotobank atd.)
- může být i v informačních zdrojích jiných států, nejen ČR
- záznam o provedení důsledného vyhledávání
- nestačí dohledat jméno autora, je třeba dohledat i kontakt a bližší informace, pokud se to nepodaří, jsou díla tohoto autora označena jako osiřelá

§ 28 Volné dílo

- dílo, u kterého uplynula doba trvání majetkových autorských práv
- dílo může každý volně užít
- pokud se jedná o dílo, které dosud nebylo zveřejněno, prvnímu zveřejniteli vznikají majetková autorská práva